

PASIJONSKI ALMANAH 2
PASSIONIS ANNUARIUM 2
PASSION ALMANAC 2
2018

Pasijoni na Slovenskem in v Evropi
Passion Plays in Slovenia and Europe

Škofja Loka 2018

PASIJONSKI ALMANAH 2 / PASSIONIS ANNUARIUM 2/ PASSION ALMANAC 2

Pasijoni na Slovenskem in v Evropi / Passion Plays in Slovenia and Europe

Urednika:

Mag. Jože Štukl (glavni urednik), **Dr. Franc Križnar** (odgovorni urednik)

Uredniški odbor:

Mag. Jože Štukl (predsednik)

Dr. Franc Križnar

Mag. Jozo Čikeš (Hrvaška)

Lex Houba (Nizozemska)

Agata Pavlovec

Jernej Tavčar

Za vsebino člankov odgovarjajo avtorji.

Redakcija zaključena novembra 2018

Izdajatelj: **Občina Škofja Loka**

Zanjo: **mag. Miha Ješe**, župan

Fotografije: **George Agius, Dejan Habicht, Matjaž Maležič, Ivan Missoni, Šime Strikoman, Jože Štukl, Gabriel Treeby Coleiro, Erik Vider** in drugi

Jezikovni pregledi in prevodi: **Ludvik Kaluža** (slov.),

mag. Aida Škoro Babić (hrv.), **Stephen Mayland** (angl.) in **Aleš Jenuš** (nem.)

Oblikovanje naslovnice: **Barbara Šušteršič, Studio Miklavc**

Oblikovanje in priprava za tisk: **Nives Lunder, Studio Grad**

Tisk: **Natisnjeno v Sloveniji**

Prva izdaja: **700 izvodov**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

792.246(497.4Škofja Loka)

398.54(497.4Škofja Loka)(082)

PASIJONSKI almanah 2 = Passionis annuarium 2 = Passion almanac 2 : pasijoni na Slovenskem in v Evropi = passions play in Slovenia and Europe / [urednika Jože Štukl, Franc Križnar ; fotografije Šime Strikoman in drugi ; prevodi Ludvik Kaluža ... et al.]. - 1. izd. - Škofja Loka : Občina, 2018

ISBN 978-961-93149-6-8

1. Vzp. stv. nasl. 2. Štukl, Jože

297521664

PASIJONSKI ALMANAH 2

PASSIONIS ANNUARIUM 2

PASSION ALMANAC 2

Pasijoni na Slovenskem in v Evropi
Passion Plays in Slovenia and Europe

Škofja Loka 2018

JOŽE ŠTUKL

Udeležba na prvem evropskem forumu na temo praznovanja velikega tedna in velike noči v Luceni v Španiji

Participation at the First European Forum on Holy Week and Easter Celebrations in Luncena in Spain

Jože Štukl iz Loškega muzeja Škofja Loka in Jernej Tavčar iz Občine Škofja Loka sva se v dneh od 10. do 13. septembra 2018 mudila v Španiji, natančneje v andaluzijskem mestu Lucena, kjer je v kongresnem centru Casa de los Mora potekal prvi **Evropski forum na temo praznovanja velikega tedna in velike noči**. Srečanje je potekalo v obliki dvodnevne strokovne konference (11.-12. september), ki so se je poleg slovenske zasedbe udeležili najrazličnejši strokovnjaki iz Španije, Portugalske, Italije in Malte.

Prvi dan konference se je začel ob 9.30 z registracijo udeležencev, ki so mu sledili tiskovna konferenca ter odprtje razstave Procesije in skrivnosti ter Otroški pasijon in slava. V križnih hodnikih ob atrijskem dvorišču so bili na ogled prečudovito izdelani in bogato okrašeni pomanjšani odri s svetimi podobami, ki jih ob praznovanjih po ulicah španskih mest nosijo otroci. Po ogledu razstave smo se vrnili v konferenčno dvorano, kjer so nam predavatelji v besedi in sliki predstavili najrazličnejše poglede na praznovanje velikega tedna in velike noči, in sicer iz socioloških, kulturnih, umetnostnih in ekonomskih vidikov. Tudi sami smo strokovni javnosti predstavili bogastvo Škofje Loke in Škofjeloškega pasijona ter napore, ki so na koncu vodili do uspešnega

Pomanjšani odri s svetimi podobami in pasijonskimi prizori, ki jih ob praznovanju velike noči po mestih nosijo tudi otroci (Foto: Jože Štukl)

vpisa na Unescov Reprezentativni seznam nesovne kulturne dediščine človeštva. Predavanje je izzvalo veliko zanimanje za Škofjo Loko, ki je navzoče očarala s svojim kulturnim bogastvom in slikovitostjo. Hkrati je predvsem španska strokovna srenja z velikim navdušenjem pospremila Škofjeloški pasijon. Bili so dobesedno osupli, saj si niso predstavljali, da se v deželici na sončni strani Alp vsakih 6 let odvija tako veličastna pasijonska procesija z dolgo tradicijo, ki pa je za nameček še precej podobna njihovim. Prvi dan se je v poznih popoldanskih urah zaključil z diskusijo v sproščenem in živahnem ozračju ob izmenjevanju različnih pogledov, izkušenj in mnenj. Sledil je še dveurni vodeni sprehod z ogledom mestnih znamenitosti, nato pa smo dan prijetno zaključili ob poskušanju pristnih andaluzijskih jedi in izbranih vin v eni od priznanih vinskih kleti.

Naslednjega dne smo se že ob 9. uri zbrali v konferenčnem središču, kjer se je zvrstil nov sklop številnih zanimivih predavanj. Med njimi je bil tudi Jernej Tavčar s predstavitevijo digitalizirane Romualdove poti, ki je ob uporabi moderne digitalne tehnologije prepletla zgodovino mesta Škofje Loke in Škofjeloški pasijon v zanimivo celoto. Uradni del kongresa se je zaključil v poznih popoldanskih urah z *ustanovnim srečanjem za oblikovanje razširjene Evropske mreže za praznovanje velikega*

Predstavitve Škofjeloškega pasijona na konferenci (Foto: George Agius)

Glavni trg v mestu Lucena (Foto: Jože Štukl)

Dr. Ramon Montes Barquin, tehnični kordinator pri Svetu Evrope, Jernej Tavčar, Pedro Gonzales, organizator konference in Jože Štukl (Foto arhiv: Jože Štukl)

tedna in velike noči, ki namerava zaživeti ob podpori sveta Evrope.¹ Pod njegovo okrilje sodijo tudi **Kulturne poti**, ki so neke vrste povabilo k potovanju in odkrivanju bogate in raznolike evropske dediščine z združenjem ljudi in krajev v omrežja skupne zgodovine in dediščine. V praksi uveljavljajo vrednote Sveta Evrope: človekove pravice, kulturno raznolikost, medkulturni dialog in medsebojne čezmejne izmenjave. Projekt se je začel leta 1987 z osnovanjem prve poti – romarske poti v Santiago de Compostela. Trenutno 33 kulturnih poti zagotavlja številne prostočasne in izobraževalne dejavnosti za državljane po vsej Evropi ter zunaj nje in predstavlja ključne vire za odgovoren turizem in trajnostni razvoj. V okvir tematskih poti so vključene različne teme, od arhitekture in krajine do verskih vsebin, gastronomije in nesnovne dediščine do pomembnih osebnosti v evropski umetnosti, glasbi in literaturi.

¹ Svet Evrope je mednarodna organizacija, ki podpira, promovira in varuje človekove pravice. Ustanovljen je bil 5. maja leta 1949. Danes ga sestavlja 47 držav, od tega jih je 28 članic Evropske unije. Eden od njegovih številnih uspehov je bil sprejem Evropske konvencije o človekovih pravicah leta 1950, ki je služila kot temelj za ustanovitev Evropskega sodišča za človekove pravice. Vse države članice so podpisnice Konvencije o človekovih pravicah, kar v praksi pomeni, da sprejemajo načelo vladavine prava in zagotavljajo *človekove pravice* in temeljne svoboščine vsakomur, ki biva znotraj njihovih meja. Izvajanje Konvencije o človekovih pravicah v posameznih državah članicah nadzoruje Evropsko sodišče za človekove pravice.

Udeleženci ustanovnega srečanja za oblikovanje razširjene evropske mreže Caminos de Pasion (Foto arhiv: Jože Štukl)

Pridobitev certifikata „Kulturna pot Sveta Evrope“ je zagotovilo odličnosti. Omrežja izvajajo inovativne dejavnosti in projekte, ki se nanašajo na pet glavnih prednostnih področij delovanja: sodelovanje pri raziskavah in razvoju; krepitev spomina, zgodovine in evropske dediščine; kulturne in izobraževalne izmenjave za mlade Evropejce; sodobne kulturne in umetniške prakse; kulturni turizem in trajnostni kulturni razvoj. S svojim programom Svet Evrope ponuja model nadnacionalnega upravljanja kulturnih in turističnih dejavnosti ter omogoča sinergije med nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi oblastmi ter številnimi združenji in družbeno-gospodarskimi akterji.

EVROPSKO PRAZNOVANJE VELIKEGA TEDNA IN VELIKE NOČI

Široko po Evropi je bogata kulturna dediščina vezana tudi na krščansko praznovanje velikega tedna in velike noči. Skozi stoletja oziroma tisočletja so se v različnih delih Evrope izoblikovali samosvoji običaji, umetniški izraz in lokalne specifikke v obredju tega praznovanja. Procesijski sprevodi, ki potekajo med praznovanji, umeščeni v veličastno arhitekturo praznično okrašenih starodavnih mest, pospremljeni z glasbo, predstavitevami rokodelskih dejavnosti, pristno kulinarično in

drugo spremljajočo turistično ponudbo, predstavljajo vse razsežnosti tega kulturnega zaklada, ki se vsako leto odvija na ulicah in trgih mest po vsej Evropi s slovesnostjo in lepoto, ki nas nikakor ne pustita ravnodušnih.

Praznovanja velike noči v vseh oblikah, ki potekajo danes, so nedvomno izjemno zanimiva turistična atrakcija v številnih krajih in regijah Evrope, kjer ponekod ti dogodki celo presežejo religiozne okvire in postajajo kulturni in družbeni fenomen velikega pomena tudi za lokalno ekonomijo. Predstavljajo turistične vire z dodano vrednostjo, ki hkrati pomembno prispevajo k medreligijskemu in medkulturnemu dialogu med ljudmi z vsega sveta.

PRAZNOVANJE KRISTUSOVEGA TRPLJENJA V SRCU ANDALUZIJE

Lepota, predanost, tradicija, kultura, čustva ... Vse skupaj se je začelo leta 2002, ko se je deset andaluzijskih mest združilo in oblikovalo kulturno-turistični produkt z imenom »*Caminos de pasion*«², ki obiskovalcem ponuja zanimivo popotovanje v srce Andaluzije in odkrivanje slikovitih mest, ki so skozi stoletja znala ohraniti živo svojo edinstveno nesnovno dediščino velikega tedna. Mesta Alcalá la Real, Baena, Cabra, Carmona, Écija, Lucena, Osuna, Priego de Córdoba, Puente Genil in Utrera od nekdaj obhajajo to praznovanje z veliko predanostjo in pobožnostjo. Dolgoživost njihovih običajev in navad se izražata v posebnih lastnostih in značaju vsakega mesta. Njihova verska prepričanja in tradicija, ki so sobivali v popolnem sožitju, nas povsem približajo najbolj intimnim in malo znanim vidikom tega praznovanja. Vsako izmed mest razume, čuti in izraža svojo predanost na samosvoj in drugačen način, kot je mogoče zaznati tudi v vsakodnevnih navadah domačinov. Ta pobožnost in predanost praznovanju se stopnjujeta v postnem času in dosežeta višek ob praznovanju Kristusovega trpljenja in smrti med velikim tednom.

Obisk praznovanja ni le odlična priložnost, da se dodobra seznanimo z vsemi specifikami teh izjemnih verskih obredov, obiskovalci so vabljeni, da se sprehodijo po ozkih ulicah teh lepih mest,okusijo odlično tradicionalno kulinarčno ponudbo in gostoljubnost

2 Pasijonske poti

domačinov, odkrijejo neverjetne rokodelske spretnosti in običaje, ki spremljajo praznovanja, in se povsem prepustijo množici še drugih nepopisnih občutkov.

OBLIKOVANJE EVROPSKE MREŽE ZA PRAZNOVANJE VELIKEGA TEDNA IN VELIKE NOČI

Po šestnajstih letih dela in izkušenj nameravajo »*Caminos de pasion*« razširiti svojo dejavnost na območje celotne Evrope z namenom oblikovati mednarodno združenje – Evropsko mrežo praznovanja velikega tedna in velike noči. Razširjena mreža medsebojno povezanih mest in regij bo preko *Evropske kulturne poti* predstavljala podobnosti in razlike v praznovanju velikega tedna in velike noči, ki se pojavljajo v različnih delih Evrope glede na multikulturni pristop in medreligijski dialog.

Ustanovnega sestanka se je poleg Špancev, Portugalcev, Italijanov in Maltežanov udeležila tudi slovenska delegacija. Novonastalo združenje pomeni izjemno priložnost tudi za Škofjo Loko, saj gre za pomemben kulturno-turistični produkt ob podpori Sveta Evrope, ki nam bo nedvomno prinesel še večjo prepoznavnost v Evropskem prostoru.